

терміносистеми. А. Єліна, аналізуючи лексичний склад мови військовослужбовців, вважає, що спеціальна військова лексика охоплює військову термінологію, військово-командні, військово-ритуальні одиниці [2]. Військова термінологія включає вузькі, власне військові терміни, термінологізовані одиниці, загальноновживані терміни, терміносполучення та військові жаргонізми.

Кінець ХХ та початок ХХІ століття відзначилися локальними війнами, терористичними актами, боротьбою з міжнародними злочинністю та подіями, які висвітлювалися у англомовних друкованих та інтернет-виданнях з використанням значної кількості лексичних інновацій. Процес поповнення військового лексикону залежить від таких екстралінгвальних чинників, як:

- 1) війни й військові конфлікти;
- 2) розвиток військової науки й техніки, упровадження новітніх технологій у сфері військової справи;
- 3) розвиток військової тактики й стратегії.

З точки зору словотвору військові терміни утворюються характерними для англійської мови способами словотворення: морфологічним, що включає різні типи афіксації (*rotamry*, *displacement*), словоскладання (*nuclearpowered*), конверсію (*to officer*) та аббревіацію (*AA* – *anti-aircraft*); лексико-семантичним, який передбачає метафоричне або метонімічне перенесення значення (*Diesel*), його звуження чи розширення (*cruiser (any ship)* → *cruiser (military ship)*). Також багато військових термінів з'явилося шляхом запозичення одиниць з інших мов (*нім. Blitzkrieg*) [3].

Основна специфічна риса військової термінології, яку використовують при написанні статей у друкованих та інтернет-виданнях – високий ступінь метафоричності. Важлива роль метафор у функціонуванні військових термінів в газетному та інтернет-дискурсах зумовлена тим, що тексти в газетах чи в інтернеті про військові конфлікти, зазвичай, виконують емоційно-психологічну та маніпулятивну функції. Відповідно до них здійснюється вибір певних термінів, або вони замінюються іншими лексичними одиницями.

Наразі специфіка вживання і функціонування військової термінології в газетному та інтернет-дискурсі не є повністю дослідженою. Отже, вивчення особливостей військової лексики дає змогу не лише проаналізувати та дослідити механізми розвитку даної мовної підсистеми.

Список використаної літератури

1. Байло Ю. В. Особливості поняття "військовий термін" (семантичний аспект) / Ю. В. Байло // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. – 2013. – Кн. 3. – С. 62-65. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzfn_2013_3_13.
2. Єліна Е. А. Социолінгвістический аспект речи персонажей-военных: автореф. дисс. канд. филол. наук / Єліна Е. А. – Саратов, 1997. – 17 с.
3. Dod Dictionary of Military and Associated Terms. Washington, DC: Joint Chiefs of Staff, 2010

Хмель Уляна Віталіївна

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Науковий керівник: Мігорян Ольга Василівна, кандидат філологічних наук, доцент

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ДЕФІНІЦІЇ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАГМАТИЧНИХ ІДІОМ У АНГЛОМОВНОМУ КІНЕМАТОГРАФІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Кінематографічний дискурс розглядають як вигадані, неавтентичні розмови персонажів. Попри те, що це, по факту, добре відрепетируваний та розіграний акторами сценарій, який пройшов етапи редагування, цензури та переписування, сучасний кінематографічний дискурс відображає комунікативні моделі, які використовуються в мовленні, створює ілюзію живого спілкування та відповідає так званому культурному реалізму, адже сценаристи послуговуються тими ж принципами, нормами та умовностями, що лежать в основі спонтанної щоденної комунікації [1]. Однією з таких умовностей є використання ідіом з прагматичним елементом.

Слід зазначити, що у мовознавстві розрізняють широкий та вузький підходи до визначення ідіоми. З перспективи *вузького* підходу, поняття ідіоми обмежене лише певним видом сталих, семантично неподільних та метафоричних словосполук або таких стійких словосполучень, цілісне значення яких не є сумою значень слів-компонентів. За *широким* підходом, *ідіома* — це будь-яка мовна одиниця, що має сталу структуру та обмежену кількість варіантів. Тут термін *ідіома* використовується у *широкому* сенсі, тобто охоплює всі ті одиниці, які у країнах пострадянського простору та інших країнах Східної Європи прийнято поділяти на фразеологізми, стали вирази, фраземи, усталені звороти, ідіоми, стандартизовані вирази, готові фрази, тощо.

У лінгвістиці існує чимало класифікацій, більшість з яких вирізняють одиниці з прагматичним аспектом окремим типом ідіом. *Прагматичні ідіоми*, відомі також як рутинні формули та комунікативні фраземи, складають множину готових до використання та прив'язаних до певних ситуацій одиниць, що

можуть використовуватись у певних контекстах. Ідіоми з прагматичним аспектом зазвичай несуть невелику кількість інформації, натомість виступають засобами організації розмови, можуть мати лексично усталену, інваріантну форму. Крім того, прагматичні ідіоми орієнтовані на бесіду, тому прив'язані до певних рутинних ситуацій [2].

Іспанські мовознавці Беріт Балсер та Роса Піньель розробили деталізовану типологію прагматичних ідіом, яка складається з шести основних груп, кожна з яких ділиться на менші підгрупи [4]. Основними групами є експресивні формули (*Damn it! What the hell..?* [5]), формули зобов'язання (*I promise you* [5]), директивні формули (*Shut up! Go on!* [5]), запитальні формули (*What about you? See what I mean?* [5]), стверджувальні або репрезентативні формули (*It's alright, I don't understand* [5]) та вердиктивні формули (*You are kidding! Oh my God!* [5]).

В свою чергу Флоріан Коулмас пропонує типологію, яка включає п'ять класів ідіом з прагматичним елементом [3]. Лінгвіст виділяє формули структурування розмови (*in fact, I'd say, tell me* [5]), формули ввічливості (*excuse me, thank you* [5]), метакомунікативні формули (*Later! Catch you later!* [5]), формули емоційної позиції (*Shame on you! Nice to meet you!* [5]) та формули зволікання (*I'm just saying, you know, you see* [5]).

Ідіоми з прагматичним елементом є так званим інструментом комунікації, найважливіша функція якого — утворення мовленнєвих актів, оскільки прагматичні ідіоми — це частина комплексу стереотипних моделей поведінки та соціальних взаємодій. Наприклад, одиниці на кшталт *What do you think?* чи *What about you?* спонукають співрозмовника до висловлення власної думки, а ідіому *I'm afraid* використовують задля того, щоб ввічливо повідомити щось неприємне. Наприклад:

Corporal Lyons: *Major Barrymore won't be pleased, sir. He'll want to see you both.*

Sherlock Holmes: *I'm afraid, we won't have time for that* [5].

Або:

Sherlock: *They've got it wrong. He was murdered, Sebastian.*

Sebastian: *I'm afraid, they don't see it that way* [5].

Отже, з точки зору комунікації ідіоми з прагматичним елементом становлять важливу підгрупу ідіом, адже можливість оперувати такими одиницями належним чином — це передумова гармонійного та повноцінного міжособистісного та міжкультурного спілкування. Відповідно, правильне та доречне використання прагматичних ідіом у кінематографічному дискурсі забезпечує його наближеність до живого щоденного спілкування, що, власне, й виступає основною причиною вживання ідіом даного типу у сценаріях.

Список використаних джерел

1. Dynel M. Stranger than fiction. A few methodological notes on linguistic research in film discourse / M. Dynel // *Brno Studies in English*. Vol. 37. – 2011. – P. 41-61.
2. Fernando Ch. Idioms and Idiomaticity / Chitra Fernando. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – P. 153-155, 160.
3. Szerszunowicz J. Some Remarks on Cross-Linguistic Equivalence of Polish, English and Italian Pragmatic Idioms with Faunal Constituents / J. Szerszunowicz // *Research on Phraseology in Europe and Asia: Focal Issues of Phraseological Studies*, Vol. 1. – 2011. – P. 331-354.
4. Balzer B. Vorschlag eines klassifikatorischen Modells für Routineformeln psycho-sozialer Art / B. Balzer, R. Piñel // *Phraseologie: global, areal, regional*. – 2010. – С. 269-275.
5. Sherlock – Series 1 [Електронний ресурс] // BBC Writersroom – Режим доступу: <https://www.bbc.co.uk/writersroom/scripts/sherlock>.

Москальова Надія Петрівна

Кандидат історичних наук, професор

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

Кулішенко Тамара Юрївна

Кандидат політичних наук, доцент

Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

У 2019 року виповнилося 100 років з дня створення першого в Україні державного органу охорони пам'яток історії та культури – Всеукраїнського комітету охорони пам'яток мистецтв і старовини (ВУКОПМІС). Його було створено у Харкові при Народному комісаріаті освіти УСРР з метою здійснення обліку, реєстрації, охорони, вивчення та популяризації пам'яток. Його створення було здійснено в той час, коли питання збереження історико-культурної спадщини в Україні встали особливо гостро. Протягом 1917-